

Téma:

**Az energiahatékonysági és a
megújuló energia
fejlesztésekhez kapcsolódó
pénzügyi termékek a 2014-
2020-as időszakban**

Első részteljesítési anyag

Időszak:

2013.06.03.-2013.07.11 .

Dátum:

2013. július 11.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató vrt.

STRATEGOPOLIS
KÖZMŰVELÉSI, TUDOMÁNYOS ÉS STRATÉGIAI KÖZPONT KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

Tartalomjegyzék

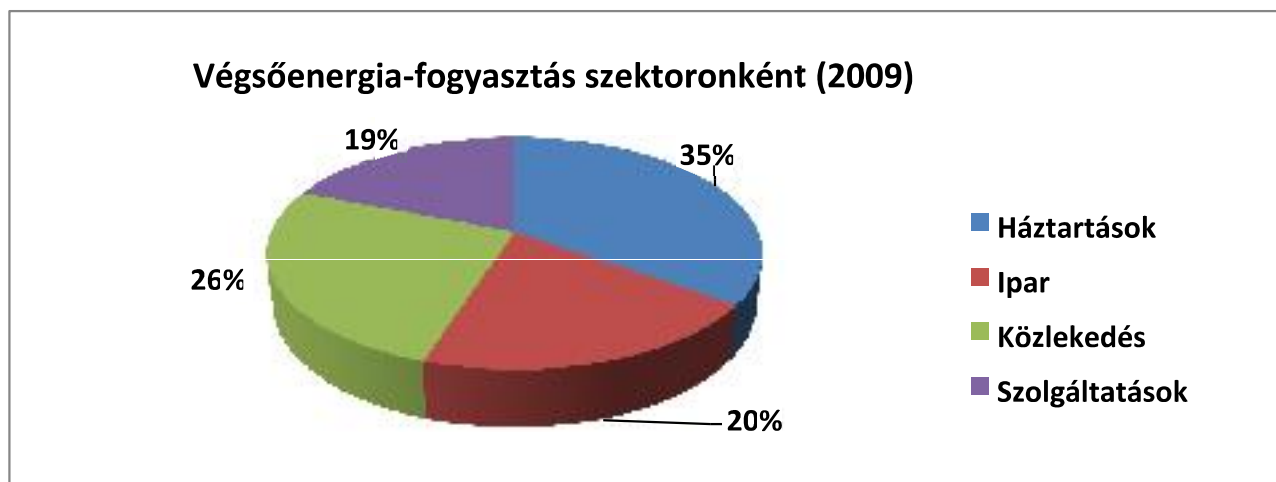
1. Vezetői összefoglaló	3
2. A jelenlegi piaci helyzet bemutatása	5
Csökkenő szén-dioxid-kibocsátás, de függés a fosszilis energiahordozóktól	5
Kedvező megújulóenergia-potenciálok.....	5
Az energiamegtakarítás kiemelt tényezője az épületenergetika.....	6
Ipari energiafelhasználás.....	6
3. A 2007–2013-as zöld energetikai konstrukciók tapasztalatai	7
Rendelkezésre álló források 2007-2013.....	7
4. A pénzügyi termékek koncepciója	11
Társasházak, családi házak finanszírozása	12
Szociális lakásfejlesztések	13
Vállalatok.....	14
Energiatermelő vállalatok	15

1. Vezetői összefoglaló

Jelen döntés-előkészítést támogató elemzés, **javaslat célja, hogy felvázolja a 2014-2020-as időszakban az energiahatékonysági és megújulóenergia-termelés területén végrehajtandó fejlesztéskehez kapcsolódó pénzügyi termékek koncepcióját.** A koncepció fő célkitűzése, hogy a jelenleginél lényegesen gyorsabb, hatékonyabb és hatásosabb forráskihelyezést lehessen megvalósítani ezen a területen, amely hozzájárul Magyarország Nemzeti Reform Programjában megjelenő EU 20-20-20 stratégiai célok teljesítéséhez (2020-ra 14,65 százalékos megújulóenergia-termelési részarány, 2014 és 2020 között évente 1,5 százalékos energiamegtakarítás).

Az elemzés keresleti szempontból figyelembe veszi, hogy Magyarországon **az összes energiafogyasztás kb. 45 százalékát az épületek üzemeltetésekor használják fel¹**, melyen belül a legnagyobb tételt a fűtés képviseli (megj.: az épületek tartalmazzák a lakossági és középületeket, illetve kisebb részben a kereskedelmi ingatlanokat is). Összességében közel ugyanekkora **jelentőségű tétel jelent az ipar és közlekedés energiafelhasználása**, ahol az energiahatékonysági beruházások elterjedését eddig nehezítette azok heterogén jellege és a végfelhasználó szuverén magatartása, továbbá az ehhez kapcsolódó kockázati kérdések kezelhetősége.

1. táblázat A magyarországi végsőenergia-fogyasztás szektoronkénti megoszlása

Forrás: Energiaközpont Kht.

Fejlesztés-finanszírozási értelemben megállapítható, hogy **pénzügyi termékeket abban az esetben érdemes/szükséges kialakítani, ha:**

- **nagyszámú ügyfél/kedvezményezett** között oszlik meg a kereslet

¹ Forrás: II. Nemzeti Energhahatékonyasági Terv (2011)

- az egy ügyfélre/kedvezményezettre jutó beruházási érték **nem túl magas, és szegmensenként limitált**
- a **visszatérítendő támogatások nagysága nem tudja kielégíteni** a teljes keresletet
- s az **ügyfeleket/kedvezményezetteket** egy **közös pénzügyi feltételrendszerben lehet kezelni** (viszonylag normatív módon)

A fenti szempontok figyelembevételével **standard pénzügyi termék kialakítását az alábbi szegmensekre javasoljuk:**

- társasházak (iparosított és hagyományos egy csoportban)
- családi házak
- középületek (beleértve közvilágítást is)
- nem termelő vállalatok (jellemzően szolgáltatást nyújtók)
- termelő vállalatok (az épületenergetika mellett a technológia-fejlesztést is beleértve, akár külön pénzügyi termékben is kezelt módon).

A társasházak, családi házak, középületek és vállalkozások banki, finanszírozói szempontból eltérő kockázatkezelést igényelnek, ezért is indokolt az adott szegmensnek megfelelő pénzügyi terméket kidolgozni, míg a termelő és nem termelő vállalatok fejlesztési igénye annyira eltérő, hogy ezért érdemes külön-külön terméket fejleszteni.

Fontos hangsúlyozni, hogy **a termékek végleges feltételrendszerének kidolgozásához minél alaposabb felmérést kell készíteni a várható keresletről**, ugyanakkor **a magyarországi energiahatékonysági potenciál felmérése még nem történt meg**. Egyes részterületek (pl. a lakossági épületállomány) esetében voltak elemzések, amelyek bizonyos részeredményeket hoztak, más területek (pl. állami épületek) felmérése jelenleg zajlik. **Az iparra vonatkozó átfogó felmérésen alapuló vizsgálat azonban jelenleg még nem elérhető.**

A **középületek** korszerűsítése jelenleg is zajlik (pl. harmadik feles finanszírozás keretében), ugyanakkor a becslések szerint a potenciális megtakarításhoz képest viszonylag lassú ütemben, ezért itt nem feltétlenül az uniós források jelentik a szűk keresztmetszetet, hanem az egyes szereplők érdekeltsége (tulajdonosi szemlélet hiánya), illetve a központilag koordinált, s ütemezett fejlesztés az épületek jellemzői, s kihasználtsága alapján.

A szociális lakás- és lakókörnyezet-fejlesztések, valamint az energiatermelő vállalatok fejlesztésének támogatásához a viszonylag alacsony számú kedvezményezett és a beruházások egyedisége miatt **standard pénzügyi terméket a 2014-2020-as periódusban valószínűleg nem célszerű létrehozni, ami nem jelenti azt, hogy külső banki finanszírozást ezen fejlesztésekhez ne**

lehetne igénybe venni. Ugyanakkor érdemes a jelenleg futó „KEOP-2013-4.8.0 - Megújuló energiaforrás hasznosítására irányuló beruházások finanszírozását szolgáló pénzügyi konstrukció (kedvezményes hitel program)” tapasztalatait becsatornázni a pénzügyi termékek további előkészítésébe, mivel itt standard „terméket” alakítottak ki egyedi beruházások finanszírozására, igaz nagyon kedvező feltételekkel.

2. A jelenlegi piaci helyzet bemutatása

Csökkenő szén-dioxid-kibocsátás, de függés a fosszilis energiahordozóktól

Magyarország üvegházhatású-gáz kibocsátása 1990 és 2011 között 33 százalékkal csökkent (ÜHG Leltár, 2013). Magyarország 2011. évi ÜHG kibocsátása 66,2 millió tonna szén-dioxid-egyenérték volt, 1985 óta a legalacsonyabb (ÜHG Leltár, 2013). A teljes kibocsátás 71,6 százalékáért az energetikai szektor volt a felelős.

Magyarország energetikai szempontból sérülékeny. Mind a villamosenergia-termelésben, mind a hőellátás területén jelentős a földgáz használata. 2011-ben a magyarországi földgázfogyasztás a primer energiafelhasználás 37 százalékát tette ki, noha hazai termelés részaránya a teljes belföldi gázfelhasználáson belül mindössze 20–22 százalék. Ebből következően Magyarország földgázimport-függősége igen magas, a tározói készletek igénybevételének évről évre való változásától eltekintve jellemzően közel 80 százalék.

Kedvező megújulóenergia-potenciálok

A megújuló energiaforrások felhasználása elmarad az EU átlagtól, hiszen az Eurostat adatai szerint Magyarországon a megújuló forrásból származó energia részaránya a bruttó végső energiafelhasználáson belül 2011-ben 9,1 százalék volt, míg ez az érték a 27 uniós tagállam esetében 12,9 százalék volt. Ugyanakkor **Magyarország a természeti adottságai alapján jelentős potenciállal rendelkezik a megújuló energiaforrások felhasználása terén.** A hazai adottságokra alapozva Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Terve a 2010. évi 1344 ktoe-ről a megújuló energiaforrások 2879 ktoe-re növelését tűzi ki célul 2020-ra.

A geotermikus hő hasznosításának alapját az képezi, hogy a geotermikus gradiens értéke kimagaslóan nagy (5 K/100 m), közel másfélszerese a világtátlagnak. A megújuló energiaforrások területén új technológiák kifejlesztése nélkül nem lehet jelentős előrelépést elérni. Az új technológiák kifejlesztése viszont ezen a téren igen költséges és lassú, ezért demonstrációs projekteket is igényel. Magyarország területének közel 80 százaléka áll mezőgazdasági művelés alatt (beleértve az erdőket), így a biomassza energetikai célú, fenntartható hasznosítása terén is komoly a kiaknázható potenciál. Az erdőgazdálkodás melléktermékei, valamint a mezőgazdasági melléktermékek és hulladékok különösen a helyi, kisléptékű energiaigények kiszolgálásában

lehetnek jelentősek. A fosszilis üzemanyagok megújuló energiaforrásokkal történő felváltása, új technológiai beruházásokat tesz szükségessé, elsősorban a második, és harmadik generációs bioüzemanyagok előállítására terén.

Az energiamegtakarítás kiemelt tényezője az épületenergetika

Magyarországon **az összes energiafogyasztás 45 százalékát az épületek üzemeltetésekor használják fel**, melyen belül a legnagyobb tételt a fűtés–hűtés képviseli. Magyarországon a 4,2 milliós épületállomány legalább 70 százaléka felújításra szorul, amelyen belül közel 10 százalék jelenlegi állapota új építést tenne indokolttá. Az elmúlt 12 évben a panel- és iparosított technológiával épített épületek negyedét (kb. 200 ezer lakás), ugyanakkor a 2 milliós családi ház állománynak csak töredékét újították fel, és korszerűsítették energiafelhasználás szempontjából. További jelentős potenciált jelent az elavult távhőrendszerek korszerűsítése, amelyek mintegy 650 ezer háztartás részére biztosítják a fűtést és a meleg vizet.²

Összességében közel ugyanekkora **jelentőségű tételt jelent az ipar és közlekedés energiafelhasználása**, ahol az ipari energiahatékonysági beruházások elterjedését eddig azok heterogén jellege és a végfelhasználó szuverén magatartása, továbbá az ehhez kapcsolódó kockázati kérdések kezelhetősége nehezítette.

2. ábra Magyarország energiafogyasztásának szektoronkénti megoszlása

Forrás: Energiaközpont Kht.

Ipari energiafelhasználás

Bár részletes felmérés a magyar ipar esetében energiahatékonysági potenciáljáról egyelőre nem készült, de különböző elemzések ismertek. Ezek közül a legfontosabb az EU megrendelésére készült MURE modell volt, amely minden tagállam vonatkozásában tartalmaz

² Forrás: Energiahatékonysági Terv II. Nemzeti (2011)

energiamegtakarítási potenciálra vonatkozó becsléseket ágazati szinten. **A MURE modell szerint Magyarországon a 2020-ban elérhető közlekedés nélküli energiamegtakarítási lehetőség 24,5 százalékát az ipari termelés adja.** A rendelkezésre álló pontszerű adatok is megerősítik, hogy ezen a területen jelentős megtakarítási lehetőségek vannak. Ebből következően a Magyarországtól elvárt energiahatékonysági célértékek teljesítésének fontos elemét adhatja az ipar hatékonyságának javítása.

3. A 2007–2013-as zöld energetikai konstrukciók tapasztalatai

A Környezet és Energia Operatív Programmal illetve, annak pénzügyi termékeivel és az ÚMVP-vel kapcsolatos tapasztalatok:

A 2007–2013-as időszak operatív programjainak tervezésekor a megújuló energiaforrások felhasználásának növelésére és épület-energiahatékonysági fejlesztésekre (KEOP 5. prioritás) összesen 114 Mrd Ft forrás került allokálásra. A meghirdetett támogatási konstrukciókat hatalmas érdeklődés övezte, - a keretek kimerülése miatt időlegesen fel is függesztették a pályázati felhívásokat, - ezért 105 Mrd Ft átcsoportosítása vált szükségessé, noha még ez is kevésnek bizonyult az igények kiszolgálásához. Mivel ezekre a pályázatokra rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik, ezért ennek figyelembe vételével kell kialakítani a 2014-2020-as tervezési ciklusban a támogatási konstrukciókat. Ennek során a kedvezményes pénzügyi eszközök nagyobb mértékű alkalmazására is hangsúlyt kell fektetni.

Az energiafelhasználás hatékonyságának növelése, valamint a megújuló energiaforrások használatának elősegítése gyakorlatilag az összes ÚMVP támogatási konstrukció szempontrendszerébe beépült. A következő vidékfejlesztési programban ezek a szempontok még hangsúlyosabban kell, hogy megjelenjenek. Az EMVA forrásból az erdőtelepítés üteme lassult a 2007 előtti időszakhoz képest. A telepítési kedv jelentősen elmarad a szakmailag indokolt mértéktől, mivel a földtulajdonosok döntésében a rövidtávon jobban megtérülő, évenként visszatérő támogatási eszközökkel verseng. Mindemelllett a támogatással telepített erdőrészek szénmegkötési potenciálja 2015-re meghaladja a 200.000 tonna, 2035-re pedig az 1.400.000 tonna szén-dioxidot.

Rendelkezésre álló források 2007-2013

KEOP 4. prioritás: A megújuló energiaforrások felhasználásának növelése

➤ keret: 110.6 Mrd Ft

A prioritás főként azokat a vállalkozásokat, önkormányzatokat, illetve önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságokat (pl. távhőszolgáltatók) által megvalósítandó, hő- és/vagy villamosenergia-termelést elősegítő projektek támogatását célozza meg, amelyek eredményeként a megújuló

energiaforrásokból termelt hő és villamos energia részaránya a hazai energiafogyasztáson belül növekszik, így módon csökkentve a fosszilis energiaforrások felhasználását és a szén-dioxid-kibocsátást.

KEOP 5. prioritás: Hatékony energiafelhasználás

➤ keret: 108.0 Mrd Ft

A prioritás célja az épületek –különös tekintettel a középületek (központi kormányzat és helyi önkormányzat egyaránt)– , valamint a távhőszolgáltatók és –termelők energiahatékonyságának fokozására irányuló beruházások támogatása.

➤ keret: 110.6 Mrd Ft

KEOP 7.4 konstrukció: A prioritás az egészségügyi intézmények energetikai racionalizálását, az energiahatékonyságuk fokozását, valamint a megújulóenergia-termelés kialakítását hivatott elősegíteni.

KEOP 4.8. konstrukció: Csak 2013-ben került kiírásra a „*KEOP-2013-4.8.0 - Megújuló energiaforrás hasznosítására irányuló beruházások finanszírozását szolgáló pénzügyi konstrukció (kedvezményes hitel program)*” amelynek keretében standard „terméket” alakítottak ki egyedi beruházások finanszírozására. Mivel még a bevezetés óta kevés idő telt el, ezért a koncepcióban bemutatott beavatkozási logika alapján elemezni kell, hogy egyedi fejlesztési és finanszírozási döntésekkel nem lehet-e hatékonyabb fejlesztés-támogatást elérni ezen a területen, mint standard termékeken keresztül.

A Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ elemzése szerint a KEOP pályázatokkal kapcsolatban a következő negatív tapasztalatok emelhetők ki:

- A beérkezett pályázatok minősége sok esetben elmaradt az elvárttól.
- A kiindulási állapot felmérése nem volt elég alapos és körültekintő.
- A megvalósíthatósági tanulmányban az értékelés szempontjából kiemelten fontos adatok információk nem kerültek alátámasztásra, indoklásra.
- A megvalósíthatósági tanulmány és a pályázat egyéb dokumentumai között hiányzott a koherencia.
- Pontatlanok voltak a kiindulási helyzetre és a tervezett állapotra vonatkozó energetikai számítások.
- A reális piaci árhoz képest túl magasan lett megállapítva a projektek költsége így a belső megtérülési ráta értéke a nullához közelített, vagy reális adatokkal számítva nulla alatti szintet ért el.

Általános javaslataink a KEOP pályázatok jövőbeni kiírásához, elbírálásához:

- A konstrukciók kidolgozásánál alaposabban fel kell mérni a piaci keresletet, mivel sok esetben az adott konstrukció feltételei mellett szélsőségesen túl- vagy alálótték a várható keresletet
- Erősíteni szükséges az aktív, támogató, pályázóbarát (mentoráló) közreműködést
- A különböző ágazatok konstrukciót jobban össze kell hangolni, hisz pl. 2007-2009-ben érdemesebb volt TIOP, ROP pályázatok keretében épületet felújítani, mint KEOP forrásból a magasabb támogatási intenzitás miatt
- A forrásszűkét pénzügyi termékek felhasználásával hatásosabban lehetne kezelni
- A konstrukciókat célkedvezményezett szempontról javasolt szegmentálni, mert korábban egy-egy forrásra túl sok kedvezményezett típus nyújthatott be igényt, s emiatt előfordult, hogy állami szervezet a pályázat során vállalkozásokkal versenyzett

A Gazdaságfejlesztési Operatív Programmal, illetve annak pénzügyi termékeivel kapcsolatos tapasztalatok:

Az Európai Bizottság a pénzügyi eszközök elterjedt alkalmazását ösztönzi a tagállamokban, s kiemelt szerepet szán azoknak az uniós támogatáspolitikai célok elérésében. A bizottság szerint a pénzügyi eszközök rugalmasan alkalmazható és fenntartható finanszírozással támogatják a kedvezményezetteket, továbbá jelentős multiplikátor hatásuk révén érezhető többlethatással bírnak mind a magán-, mind az állami befektetésekre.

Magyarország úttörő szerepet vállalt a program elterjesztésében a 2007-2013-as uniós költségvetési ciklus során, és az egyik legkiterjedtebb pénzügyi eszköz programját indította el a Gazdaságfejlesztési Operatív Program 4. prioritásán (és tükrökiírásain keresztül a KMOP-ban), tervezéskor a rendelkezésre álló GOP források 23,9 százalékát a Jeremie-termékekre allokálták.

A korábbi tapasztalat az volt – amelyet **a ciklus elején kiírt vállalati technológiafejlesztési pályázatok** (GOP-2011-2.1.4 környezetbarát technológia fejlesztések támogatása és elődjai) is alátámasztanak – hogy a vissza nem térítendő támogatások **gyorsan kimerülnek**, s nem tudják betölteni az ösztönző szerepét a teljes ciklus alatt.

A hatékonyság növelése érdekében tehát azt a célkitűzést fogalmazzuk meg, hogy a pénzügyi eszközök a vissza nem térítendő támogatásokkal szemben teret nyerjenek és a tagállamok minél több forrást helyezzenek ki ezen eszközök minél szélesebb skáláján.

A magyarországi Jeremie-program keretén belül alapvetően három terméktípus – hitel, garancia és kockázati tőke – került bevezetésre, amit kiegészített két kombinált termék (hitel és vissza nem térítendő támogatás, illetve hitel, garancia és vissza nem térítendő támogatás kombinációja).

Sikertermékké vált a 2011 elején bevezetett kombinált mikrohitel termék, ahol egyetlen pályázaton belül vált a pályázók számára elérhetővé visszatérítendő és vissza nem térítendő

uniós támogatás. A konstrukció sikeréhez hozzájárult, hogy induló vállalatok is pályázhattak, illetve ingatlanvásárlást is finanszírozott; mindez ugyanakkor a konstrukció ügyleteinek kiemelt ellenőrzését teszi szükségessé. **A kombinált termékek egyik kiemelendő előnye, hogy a kötelezően igénybe vett pénzügyi eszközökön keresztül önkéntelenül is fejlesztik a mikrovállalatok pénzügyi szempontú gondolkodását.**

4. A pénzügyi termékek koncepciója

A koncepció fő célkitűzése, hogy a jelenleginél **lényegesen gyorsabb, hatékonyabb és hatásosabb forráskihelyezést lehessen megvalósítani** az energiahatékonysági és a megújuló energia fejlesztések terén, amely hozzájárul Magyarország Nemzeti Reform Programjában megjelenő EU 20-20-20 stratégiai célok teljesítéséhez. Azaz 2020-ra Magyarországon a megújuló forrásból származó energia részaránya bruttó végső energiafelhasználáson belül érje el a 14,65 százalékos célértéket, valamint 2014 és 2020 között évente érjen el 1,5 százalék új energiamegtakarítást a végső energiafogyasztáshoz viszonyítva).

Fejlesztés-finanszírozási értelemben megállapítható, hogy **pénzügyi termékeket abban az esetben érdemes/szükséges kialakítani, ha:**

- **nagyszámú ügyfél/kedvezményezett** között oszlik meg a kereslet;
- az egy ügyfélre/kedvezményezettre jutó beruházási **érték nem túl magas, és szegmensenként limitált;**
- a **visszatérítendő támogatások nagysága nem tudja kielégíteni** a teljes keresletet;
- és az **ügyfeleket/kedvezményezetteket egy közös pénzügyi feltételrendszerben lehet kezelni** (viszonylag normatív módon)

A fenti szempontok figyelembevételével **standard pénzügyi termék kialakítását az alábbi szegmensekre javasoljuk:**

- társasházak (iparosított és hagyományos egy csoportban)
- családi házak
- középületek (beleértve közvilágítást is)
- nem termelő vállalatok (jellemzően szolgáltatást nyújtók)
- termelő vállalatok (az épületenergetika mellett a technológia-fejlesztést is beleértve, akár külön pénzügyi termékben is kezelt módon).

A társasházak, családi házak, középületek és vállalkozások banki, finanszírozói szempontból eltérő kockázatkezelést igényelnek, ezért indokolt az adott szegmensnek megfelelő pénzügyi terméket kidolgozni, míg a termelő és nem termelő vállalatok fejlesztési igénye annyira eltérő, hogy ezért érdemes külön-külön terméket fejleszteni.

Fontos hangsúlyozni, hogy **a termékek végleges feltételrendszerének kidolgozásához minél alaposabb felmérést kell készíteni a várható keresletről**, ugyanakkor a magyarországi

energiahatékonysági potenciál felmérése még nem történt meg. Egyes részterületek (pl. a lakossági épületállomány) esetében voltak elemzések, amelyek bizonyos részeredményeket hoztak, más területek (pl. állami épületek) felmérése jelenleg zajlik. Az iparra vonatkozó átfogó felmérésen alapuló vizsgálat jelenleg még nem elérhető.

Szintén fontos kiemelni, hogy a lefolytatott interjúk alapján **vissza nem térítendő – visszatérítendő támogatás – önerő forrásösszetétel-kombináció** (különböző kedvezményezetttek részére és termék-típusonként eltérő súlyok mellett) tűnik a piac számára leginkább befogadható finanszírozási alternatívának.

Társasházak, családi házak finanszírozása

Az elmúlt 12 évben a panel- és iparosított technológiával épített épületek negyedét (kb. 200 ezer lakás), míg a közel két millió családi ház állománynak csak töredékét újították fel, s korszerűsítették energiafelhasználás szempontjából a NEP, illetve a ZBR keretében. A vissza nem térítendő támogatások csak szakaszosan voltak elérhetőek, a pályázatokat nagyon lassan bírálták el a forráshiány miatt, ezért jellemzően negatív lakossági attitűd alakult ki a programmal kapcsolatban.

A társasházi kereslet sok mindenben (pl. homogénebb fejlesztési igény, közvetlenebb tulajdonosi érdekeltség - alacsonyabb a bérletek aránya) eltér a vállalati, illetve a családi házak (magánszemélyek közvetlen finanszírozása) igényeitől. Jelenleg négy hitelkonstrukció érhető el a társasházaknak:

- kamattámogatott felújítási hitel
- panel plusz hitelprogram (MFB)
- lakossági energiatakarékosági hitelprogram (MFB)
- energiahatékonysági program (EIB)

Bár mindegyik nagyon kedvező feltételekkel elérhető hitelt jelent a piaci feltételű hitelekhez képest, s mindegyikhez kapcsolódhat vissza nem térítendő támogatás is, de **érdemi állomány csak a kamattámogatott felújítási hitelből van**, alapvetően két ok miatt:

- a legnagyobb banki felárral ezt a konstrukciót lehet értékesíteni (mindössze négy bank értékesíti, ezért nincs erős verseny, illetve szabályozó lehetővé teszi)
- ezt a konstrukciót lehet a legszélesebb körűen, a legkevesebb adminisztrációval felhasználni (nem kizárólag energiahatékonysági fejlesztést finanszírozhat, illetve nincs plusz pénzügyi közvetítő, csak a kamattámogatást kell a hitelintézetnek lehívnia a támogatást nyújtó minisztériumtól)

A **társasházak** számára kialakítandó konstrukciót a kamattámogatott felújítási hitel feltételeit és a korábbi fejlesztési források elosztásának (lsd. pl.: ZBR, stb.) alapján lenne érdemes kidolgozni (általános felújítási cél, számla alapú igazolás, társasházi önerő kb. 10% -felújítási alap) az alábbi főbb különbségekkel:

- refinanszírozott hitel, max 4-5 százalékos hitelintézeti marzssal (forrást hitelintézet kaphatja közel 0 százalékos kamattal);
- a támogatás fix rész, független a helyi önkormányzat támogatásaitól;
- központi mentoráló szervezet felállítása, amely gyakorlatilag teljes körű szolgáltatást nyújt a társasháznak (ez is uniós forrásból kerülne finanszírozásra);
- azon társasházaknál, ahol 3 és 10 százalék között van a nem fizetők aránya, garanciarendszer bevezetése és alkalmazása (10 százalék felett szociális lakókörnyezet-rehabilitáció lehet sikeres).

A társasházaknál finanszírozási-kockázati szempontból külön előny, hogy egy-egy család fizetésképtelensége nem jelenti a hitel bedőlését (jellemzően a nem fizetők 5-10 százalékos aránya esetén még ki tudja gazdálkodni a törlesztést a társasház), s mivel hitelkérelemkor ellenőrzik a nem fizetők arányát (jellemzően 3 százalék a küszöb), ezért az eddigi statisztikák alapján a finanszírozott társasházak kifejezetten jó adósnak számítanak.

A **családi házak** jelentős hányada esetében nem csak az energetikai, hanem a teljes korszerűsítés lenne indokolt. Ugyanakkor ez értékben elérheti az ingatlan piaci árának 20-50 százalékát, vagy akár ennél nagyobb mértéket is, illetve számos esetben (pl. falusi családi házak esetén), az energiaszámlán mérhető megtakarítás nehezen kimutatható az eltérő fűtési módok (fa, szén gáz, hulladék) miatt. Családi házaknál finanszírozási-kockázati szempontból **csak portfólió szinten diverzifikálható a kockázat**, nem egységenként, mint a társasházaknál. Ezért családi házak esetében az első lépés meghatározni a támogatni kívánt kör (családi ház típusa, értékhatár), illetve a beruházási lehetőségek (nyílászáró csere, fűtés, vagy kombinálva) kiválasztása. A családi házaknál vélhetően szintén nem kifizetődő központi mentort alkalmazni, ezért itt várhatóan **szereződött közvetítőkön keresztül történhetne az „értékesítés”**.

Szociális lakásfejlesztések

A **szociális lakás és lakókörnyezet fejlesztések támogatásához** a viszonylag alacsony számú kedvezményezett és a beruházások egyedisége miatt **standard pénzügyi terméket a 2014–2020-as periódusban nem feltétlenül indokolt létrehozni**, ami nem jelenti azt, hogy külső pénzügyi finanszírozást ezen fejlesztésekhez nem lehetne igénybe venni.

Középületek

A középületek korszerűsítése jelenleg is zajlik (pl. harmadik feles finanszírozás keretében), ugyanakkor a becslések alapján a potenciális megtakarításhoz képest viszonylag lassú ütemben, ezért itt nem feltétlenül az EU források jelentik a szűk keresztmetszetet, hanem az egyes szereplők érdekeltsége (tulajdonosi szemlélet hiánya), illetve a központilag koordinált, s ütemezett fejlesztés az épületek jellemzői, s kihasználtsága alapján.

A fentiek figyelembevételével azt javasoljuk, hogy **induljon egy olyan központi program, amelynek a komplett előkészítését és menedzsmentjét is (komplex állami mentorálást) is lehetne uniós forrásból finanszírozni** (az első lépés itt is természetesen egy adatbázis az épületek fizikai jellemzőiről és kihasználtságáról), **a felújítások tőkerészenek finanszírozását pedig EIB hitel szolgálhatná**, amelyre fedezetet az energiamegtakarítás jelentene.

Az EIB (Európai Beruházási Bank) az általa finanszírozott hatékonyabb energiafelhasználást célzó projektekkel szemben két fontos elvárást fogalmazott meg. Egyrészt az EIB olyan projekteknek ad prioritást, melyek révén legalább 20 százalékkal lehet csökkenteni a felhasznált energia mennyiségét. Másrészt olyan projektek költsége, melyek eredményeképpen az energiafogyasztás csökkenése nem éri el ezt az értéket, legalább 50 százalékkal alacsonyabb legyen azokénál, ahol eléri a 20 százalékot.

Vállalatok

Az vállalkozások versenyképessége szempontjából egyre fontosabb tényező az energiaköltség. A világgpiaci energiaárak folyamatosan emelkednek, így a vállalkozások energiaköltségének csökkentése az energiahatékonyság növeléséből adódhat. **Az ipar energiahatékonyságának javítása tehát nem csak klímavédelmi kérdés, hanem az ipar versenyképességének javítása, a foglalkoztatás növelése szempontjából is kulcsfontosságú.**

A vállalkozások energiatudatossága rendkívül eltérő, amelyet célzott programokkal lehet javítani. Döntő tényező, hogy a vállalkozás költség szerkezetében mekkora súlyt képviselnek az energia célú kiadások. Természetesen a termelő vállalatok (ipar) jellemzően magasabb energiahányaddal működnek, mint a nem termelő vállalatok (szolgáltatások), ezért az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a komplex vállalati fejlesztések keretében célszerű beilleszteni az energiahatékonysági fejlesztéseket amennyiben az energiaköltség a teljes költségen belül nem éri el a 10 százalékot.

Kulcsfontosságú a megfelelő programok alul- illetve felül támogatásának az elkerülése. **A valós potenciál és a megfelelő megtakarítási célérték kialakítása érdekében indokolt elvégezni egy széles körű, elméletileg megalapozott felmérést, majd ennek eredményeit feldolgozni a konkrét intézkedési tervek összeállításához.** A felmérésnek nemcsak a technikai potenciálokat, hanem a beruházási indikátorokat, megtérülési mutatókat, illetve a potenciál támogatási térkép szerinti földrajzi eloszlását is be kell mutatnia.

Energiatermelő vállalatok

Az energiatermelő vállalatok fejlesztésének a támogatásához érdemes a jelenleg futó „KEOP 2013-4.8.0 - Megújuló energiaforrás hasznosítására irányuló beruházások finanszírozását szolgáló pénzügyi konstrukció (kedvezményes hitel program)” tapasztalatait becsatornázni a pénzügyi termékek további előkészítésébe, mivel itt standard „terméket” alakítottak ki egyedi beruházások finanszírozására. A fenti beavatkozási logika alapján ugyanakkor azt is elemezni kell, hogy egyedi fejlesztési és finanszírozási döntésekkel nem lehet-e hatékonyabb fejlesztéstámogatást elérni ezen a területen, mint standard termékeken keresztül.